NUM XXVII.



w SOBOTĘ DNIA 15. LIPCA ROKU 1786

Z Wilna dnia 15. Lipca. J. Pan Bonawentura *Jaworſki* Kandydat ſtanu Akademickiego formuiący ſię w tuteyſzey Akademii już to rok trzeci na zdatnego w czas przyſzły Profeſſora w Szkołach Narodowych, dnia dziſieyſzego w Sali Akademickiey w przytomności wielu dyſtyngwowanych Gości dał publiczny dowod poſtępku ſwoiego w Fizyce, przekładaiąc iasno i dokładnie Teoryą Elektryczności, ugruntowaną na obserwacyach i doświadczeniu, ſtoſowaną do uchronienia ſię ſzkodliwych ſkutków piorunu za pomocą konduktorów, do leczenia różnych chorób i do obiaśnienia fenomenow meteorolo-

gicznych, z zupełnym wszyst-kich przytomnych ukontentowaniem.

W przeszły zaś Wtorek JJ. XX. *Bazylianie*, w liczbie 26. statecznie i pilnie w tuteyszey Akademii już to rok trzeci Fizyki i Matematyki uczący się, i podług zamiaru Prześwietney Kommissyi do edukacyi Narodowey sposobiący się, dali także dowod postępku swoiego w Matematyce, ktorey prócz Publicznych lekcyi w Akademii, brali nadto prywatne w Klasztorze swoim od Nauczyciela swego Zakonu, wszczegulności zaś w Rachunkach Differencyalnym i Integralnym, w Mechanice, w całey Trigonometryi Sferyczney i części Astronomii, z powszechnym także ukontentowaniem Zarzuty podczas tego popisu czynili im J. X. *Narwoysz* Matematyk J. K. Mci oraz publiczny w Akademii tuteyszey Matematyki wyższey Profesor, i J. P. *Wiażowski* Major Komendant Korpusu Kadetow.

Z Warszawy dnia 5. Lipca. Dnia 23. zeszłego miesiąca, wyszedł *Uniwersał* Nayiaśnieyszego Pana za zdaniem *Rady Nieustaiącey*, do Oboyga Narodow, względem *Zebrakow*, w nastepuiacych słowach

MY STANISŁAW AUGUST &c.

Wszem w obec y każdemu z osobna wiadomo czyniemy komu o tym wiedzieć należy: mianowicie zaś Urzędom Grodzkim y Mieyskim oboyga Narodow: iż widząc nie bez wzruszenia Oycowskiego serca naszego iak coraz barziey nietylko w tym Mieście, ale y po całym kraiu pomnaża się liczba gnuśnych żebrakow, których naywiększa część, lubeby przyzwoitą pracą po żywienie sobie zarobić mogła, woli iednak na prożniackie życie udawać się, y wymuszoną iałmużną, zwodząc niby nędznym swym stanem prostych zwłaszcza ludzi, utrzymywać się, a przeto y sobie y kraiowi zmnieyszaiąc mu liczbę iak do pracy zawsze potrzebnych, wielką krzywdę pracować mogącym, ale z włoczęgi y żebraniny żyć wolącym do exekucyi nieprzyprowadzać. Iakoż stosuiąc się do Prawa Statutowego R. 1496 za Nayiaśnieyszego Jana Albrychta poprzednika naszego *titulo:* „ De Laicis Mendicantibus seu „ mendicatum euntibus — Cum videren„ tur in hoc inclyto Regno Nostro men„ dicantes Laici & fæminæ in tanta mul„ titudine esse, ut dari non possit Regnum „ (iudicio eorum qui multas orbis partes „ peragrarunt) frequentiam continens „ mendicantium tantam, inter quos constat „ plures Laicos bonarum virium esse, „ posseque competenter manuum labore „ victum quoere, dummodo illos & illas „ Lex super id stringeret, non voluntas, „ per quam, seu (ut melius loquamur) „ per desidiem, ut primum eis barbæ a „ mento dependerent & cani viderentur „ pili postpositis, domiciliis in elemosinarum „ suffragiis ac impetrationibus residuum vitæ „ ponant scandala nonnunquam committen„ tes, nonnunquam vero ubi prece non impe„ trant, dolis obtinent, Quapropter instar „ Legum optimarum municipalium in „ plerisque Christianis Dominiis sancitarum „ statuimus, ut in Civitatibus, Oppidis & „ Villis Regni Nostri non plures Mendici

„ habeantur, quam quot Communitates & „ Domini eorum decernant habendos, quibus „ in locis Civitatibus & Oppidis Consulatus „ pro tempore existens in Villis vero „ Plebani sub quorum Parochiis Villæ „ consistant & locorum Domini signum in- „ terponant sub illis ad designandum nu- „ merum eorum, quos habendos duxerint „ mendicaturos qui vero absque signis re- „ perientur, decernimus ad servitia ca- „ piendos, aut in manus Capitaneorum „ Nostrorum tradendos „ Rownież stosu- „ iąc się do Konstytucyi za Nayiaśnieyszе- „ go Zygmunta III. Poprzednika Naszego „ Roku 1588 titulo: Zebracy. w słowach. „ Statut Jana Albrychta de *Validis men-* „ *dicantibus*, także Statuto imaniu hul- „ taiow w używanie przywodziemy, *pœna* „ *centum marcarum* (gdzieby przez Urząd „ Grodzki albo Mieyski niebył exekwowan) „ *interposita*. „ A pomienione prawa tak „ Statutowe, jako y Konstytucyi Roku „ 1588. do exekucyi przywodząc MY KROL za zdaniem Rady przy boku Naszym Nieustaiącey urządzamy.

1mo Aby odtąd każda Parafia, Miasteczko lub Wieś żywiło osoby z pomiędzy siebie podupadłe y żadnym sposobem pożywienia zarobić sobie niemogące, bo tego oprocz Prawa pisanego miłość bliźnich, y litość nad nędznemi po każdym wspołobywatelu wyciąga.

2do Ze Urzędy Mieyskie w Miastach y Miasteczkach, a Wielebni Plebani po wsiach są Sędziami do rozeznania o potrzebie y wolności ubogiego do żebrania, w granicach iednak tylko swoiey Parafii.

3tio. Ze też Urzędy Mieyskie y Plebani rozeznanym od siebie ubogim są obligowani dawać znaczki zewnętrzne na wolność proszenia w swoiey Parafii iałmużny, które to znaczki dawane być mogą na deszczułce cieńkiey drewnianey z przylepioną na wierzchu kartką z papieru, z tym napisem większemi y wyraźnemi literami: *Ubogi ze Wsi N z Parafii N. ma pozwolenie żebrania.* Którą ubodzy na tasiemce lub sznurku na Piersiach nosić maią widocznie, Wszakże takie pozwolenie dawane być nie powinno, tylko osobom zarobić sobie całe pożywienia dla ciężkiego kalectwa niemogącym.

4to. Przy znaku zewnętrznym należy, aby też Rady Mieyskie y Plebani *respective* w mieyscach y Juryzdykcyach swoich dawali każdemu z ubogich osobne zaświadczenie na piśmie o potrzebie żebrania z krótkim wyrażeniem z iakiego przypadku przyszła ta osoba do ubostwa i że całe niemoże sobie na pożywienie zarobić, a zatym że ma wolność żebrania. Które to zaświadczenia powinny być zawsze podpisem daiącego ztwierdzone. y pieczęcią Magistratu lub Kościoła mieysca. Zaświadczenia zaś takowe, żeby corok odnawiane były, dawnieysze nad rok wagi mieć nie powinny.

5to. Zebrzącym bez takowego zaświadczenia i bez znaczku zewnętrznego nie tylko jałmużny dawać nienależy, lecz podług Praw wyżey cytowanych wolno ich iest każdemu łapać y do wszelkich robot swoich zażywać, lub do Starostow mieyscowych na publiczne roboty oddawać. Ci zaś ubodzy komużkolwiek rekwiruiącemu zaświadczenie Magistratu lub Plebana *in scripto* dane okazywać powinni, Aby zaś pewnieysza była exekucya tych tak potrzebnych Praw y Urządzeń ninieyszych, *in sequelam* ich wychodzą przestrzeganie tego przypominamy y usilnie zalecamy osobliwie Urzędom Grodzkim y Mieyskim a to pod karą w Konstytucy 1588 wyrażoną & *sub rigore* innych praw *contra negligentes Officiales* serowanych. List ten nasz Uniwersał za zdaniem Rady przy boku naszym Nieustaiącey, Ręką Naszą podpisany y pieczęcią teyże Rady stwierdzony y wydrukowany, do Urzędow Grodzkich y Mieyskich O. N. rozesłać zalecamy. Dan w *Warszawie* d. XXIII. Czerwca R. P. MDCCLXXXVI. Panowania naszego XXII Roku.

STANISŁAW AUGUST KROL.

Z Paryża dnia 16 Czerwca.

Cały *Paryż* pyta się. za co Xiąże Kardynał *de Rohan* iest na wygnanie posłany. ponieważ za niewinnego u Sądu iest uzna-

ny? Na to pytanie w *Werſalu* odpowiadaią, iż *taki ieſt zwyczay*. Wſzak y ſławny ów Marſzałek *de Luxembourg*, w Proces *de la Brinvilliers* wmieſzany, y w *Baſtyli* przez ośm mieſięcy oſadzony, lubo doſkonale y prawnie uſprawiedliwił ſię, z tym wſzyſtkim na wygnanie od *Ludwika XIV*. był zaſłany.

Z Hagi dnia 20 Czerwca Stany Generalne otrzymały nowinę z *Paryża*, że kondycye, pod któremi Król *Hiſzpańſki* do Traktatu między *Francyą* y *Holandyą*, chce przyſtąpić, przez Hrabię *de Vergennes* y zobopolnych Miniſtrów zoſtały podpiſane, y że formalna Ratyfikacya y podpiſanie, w pierwſzych dniach ma naſtąpić.

Dwor Xiążęcia *Stadhudera* przez dwa dni bawił ſię w *Bergen op-Zoom*, y miał intencyą dnia 19. ſtanąć w *Midelburg*. Prowincye *Geldrya* y *Utrecht*, nalegaią zawſze o abſzeytowanie korpuſu *de Salm*.

Wczorayſza Gazeta, *Gazette de la Haye*, pod dniem 26. Maia donoſi to, co naſtępuie: „ Przyſłany ieſt na *Ukrainę* w Wielki Tydzień *Ukaz*, nakzuiący, „ ażeby tam znayduiące ſię *Ruſkie* Klaſztory y *Communitates* „ do trzech tylko Domow były „ zredukowane, a Duchowne „ Dobra należące do tychże „ Klaſztorow, do Imperatorſkiego *Dominium* przyłączone. Oſoby w nich ſię znayduiące, otrzymaią roczną penſyą. Przez „ to, przybędzie Koronie wiele „ dobr ziemſkich a zwłaſzcza „ duſz męſkich przynaymniey „ na 120 000. Proiekt tey kaſacyi, aż do oſtatniego momentu exekucyi, w wielkim „ ſekrecie był chowany, y umyślnie na to obrany był *Wielki* „ *Tydzień*, gdyż w tym tygodniu, ani żadna przedaż, ani „ ani żadne przekazywanie „ Dobr nie może być legalizowane. „

Z Paryża dnia 19. Czerwca. Dnia 18. tego mieſiąca, pewny młody człowiek 22 lat dopiero maiący, imieniem *Tetu*, odprawił powietrzną podróż z ogrodu *Luxemburſkiego* y przez trzy kwadranſe był widziany, potym z oczu zniknął, y niewiadomo gdzie ſię obrocił. Miał on na powietrzu bawić ſię przez 24. godzin dla czynienia obſerwacyi Meterologicznych. Arcy Xiąże Jmć *Ferdynad*, przed tą iego powietrzną podróżą, bawił ſię z nim przez czas długi.

NUM. XXVII.

SUPLEMENT

DO GAZET WILENSKICH

w SOBOTĘ DNIA 15 LIPCA ROKU 1786

Z Lizbony dnia 29. Maia. Dnia 25. tego mieśiąca umarł w tuteyszey Stolicy w 69 roku wieku swego *Piotr III.* Król *Portugalski*, małżonek y stryi Królowey Jeymci naszey.

Z Neapolu dnia 1. Czerwca. Do tychczas niemożna się dowiedzieć o przyczynie, dla ktòrey rozmaici Officyaliści rożnych Departamentów (oczym dawniey iuż donieśliśmy) częścią wygnaniem, częścią więzieniem są ukarani To tylko pewną rzeczą być wiemy, że ta exekucya, za wiadomością y zezwoleniem Dworu *Hiszpańskiego* stała się, u którego toż samo co y u Dworu naszego nastąpiło

Z Rzymu dnia 3. Czerwca. Odebraliśmy smutną nowinę z Prowincyi *Terni* y *Narni*, gdzie po rożnych wielkich burzach y nawałnicach, powtòrzone rozmaite trzęśienia ziemi, tak silne y mocne były, iż niektóre kominy po domach pozawalały się; tym przerażone pospolstwo na pola, państwo zaś do swych wsi uciekać musiało.

Z Peterzburga dnia 6 Czerwca Między wielą rzeczami, które przynoszą sławę y honor dla Państwa *Rossyiskiego*, i służą do dobra poddanych pod teraźniey szym zostaiących Panowaniem iest i to Rozporządzenie, które Jmperatorowa Jeymć wydała pod dniem 25. Marca roku teraźnieyszego, nakazuiące w całym Państwie robienie y reparowanie dróg, kosztem korony, bez naymnieyszego uszczerbku na maiątku poddanych. Dla exekucyi łatwieyszey tego tak

111

zoſtała nominowana Kommiſsya

Z Wenecyi dnia 7. Czerwca. Piſzą z *Stambułu*, że Eſkadra *Kapitana Baſzy*, ieſzcze ſtoi w *Tenedos*, ale niezawodnie popłynie na *Archipelag*, dla odbierania rocznego hołdu, a ztamtąd do *Egyptu* y *Syrii*, dla przyprowadzenia do poſłuſzeńſtwa ta mecznych buntowników.

Z Włoch dnia 7. Czerwca. W Prowincyach *Terni* y *Narni* do tychczas nieuſtaią ieſzcze trzęſienia ziemi.

Rzplta *Wenecka* wielu kuryerow wyſłała do rozmaitych Dworow, ſkarżąc ſię na uciemiężenia *Porty*, y proſząc o ich protekcyą y pomoc przeciwko niey. Z tych Dworów, do których pobiegli kuryerowie, ſą wiadome, *Wiedeńſki*, *Turyńſki* y *Peterzburſki*.

Z Rzymu dnia 10. Czerwca. *Ociec S.* widząc, że Seminarium w *Subiaco*, nie było tak dobrze utrzymywane y rządzone, iak owe w *Velletri* pod Rządem *Ex Iezuitow Neapolitańſkich* zoſtaiące; wydał rozkaz, ażeby pomienione Seminarium w *Subiaco*, rządzone było przez *Ex-Iezuitę* nazwiſkiem *Cesarola*, rodem *Rzymianina*.

Z Bruxelli dnia 12. Czerwca. Zawczora Pan *Blanchard* odprawił tu ſwoię 18. powietrzną podróż. Wzniosł ſię on w paniale z pułnocno-zachodnim wiatrem, lecąc nad miaſtem żegnał wſzyſtkich przytomnych chorągiewką, y puściwſzy drugi mały balon nad ſwoim wielkim balonem, leciał nad *Bruxellą*, y naoſtatek przy *Oſmal* o pułtory mili od miaſta ſpuścił ſię na doł, y był powſzechnie od wſzyſtkich witany za ſwym powrótem do miaſta.

Z Londynu dnia 13. Czerwca. Zmarły Xiąże *de Northumberland* zoſtawił rocznych dochodow ſtarſzemu ſwoiemu ſynowi teraźnieyſzemu Xiążęciu *de Northumberland* 50,000. *Funtow Szter*: a młodſzemu 10,000.

Pewna bogata Dama teraz umieraiąc, ruſzona ſumnieniem, zapiſała *Londyńſkiemu* ſzpitalowi wſzyſtkie kleynoty, perły, ſygnety, ſrebra, barzo guſtowny organ z drzewa cedrowego, karety, konie, y 1.000. *Funtow Szter*: w gotowiznie.

Z Wiednia dnia 14 Czerwca. Ceſarz Jmć y Xiąże *Franciſzek* dnia wczorayſzego powrócili z *Luxemburgu*.

Już ieſt ogłoſzony dekret, przeciwko owym fałſzerzom

bankowych biletow. Podług tego dekrtu Hrabia *Podstaczki* utracił Szlachectwo, y został uznany za niezdatnege do posiadania wszelkich dobr; nadto, skazany iest aż do wiosny na zamiatanie ulic, a potym na dziesięć lat na ciągnienie statkow. Wplątany do tey sprawy Sztycharz *Elsner*, przez trzy dni po 50 kiiow brać będzie, y na 20. lat skazany iest na ciągnienie statkow. Inne dwie osoby wchodzące do teyże sprawy, są skazane na wygnanie. Dziewczyna, którą pomieniony Hrabia z wielkim kosztem utrzymywał, poydzie do domu poprawy na 4. miesiące, a potym przecz z miasta ustąpić będzie musiała. Miała ona bowiem wiele dopomagać do nieszczęścia y ruiny Hrabiego.

Z Wiednia dnia 14. Czerwca Cesarz Jmć dnia iutrzeyszego ma się znaydować na uroczystey processyi *Bożego Ciała*. Tegoż samego dnia wieczorem albo w piątek wyiedzie do *Węgier*, dla widzenia rozmaitych obozow po Prowincyach; do tey zaś podróży, ma Cesarzowi Jmci assystować Generał Maior *de Browne*. Oprocz tego, Cesarz Jmć ma wziąć z sobą do tey podroży trzech Gabinetowych Sekretarzow.

Z Pragi dnia 15. Czerwca. Wcałym Królestwie *Czeskim*, taka panuie susza, iż iuż nie spodziewaią się żniwa, ieżeli deszcz nie ożywi spalonego w polach zboża. Dnia dzisieyszego, ze wszystkich Parafialnych Kościołow czynione były Processye publiczne na uproszenie dżdżu

Z Paryża dnia 16. Czerwca. Hrabia *de Cagliostro*, dał sto *Luidorow* w prezencie Pannie *Oliva*. Barzo wielki był ziazd w *Passi* dla widzenia go raz ieszcze, gdzie on wszystkim ukazywał wielkie bogactwa, osobliwie w dyamentach. „Zadnego (mówił on) nie potrzebu„ię człowieka. y widziecie, że „maiąc tak wielki dostatek bry„lantow, wcale nie mam przy„czyny żalić się na niedostatek. „Kiedy mu kto zadaie iakowe zapytania o Xiążęciu Kardynale *de Rohan*, odpowiada na to: że ten Prałat, całego iego nieszczęścia iest przyczyną Zeby Pan *Cagliostro* chciał był powiedzieć, zkąd on ma tak wielkie bogactwa, y kto on iest, tedyby mógł był w *Paryżu* zostawać. Powiedziano mu bowiem, iż Rząd sądzi się być przymuszo-

gdyż on o ſwoim *Civil etat* żadney niechce dać informacyi. Mówią, że poiedzie do *Anglii*.

Wſzyſtkie czynią ſię przygotowania do Królewſkiey podróży do *Cherbourg*, gdzie iuż wyſzły koni e, wielu wyiechało z Liberyi Królewſkiey, i batalion Królewſkiey Leybgwardyi. Eſkadra która pod kommendą Szefa JPana *Albert de Riens*, z *Breſt* popłynie do *Cherbourg*, ſkłada ſię z nowego okrętu *le Patriot* od 74. armat, z 2. fregat, 1. korwety, y 1. gabary &c. Tym okrętem, na którym Król Jmć popłynie, będzie komenderował Kapitan *de la Touche*, który podczas przeſzłey woyny *Amerykańſkiey* ſławnym ſię uczynił. Eſkadra w przytomności Monarchy wſzyſtkie czynić będzie ewolucye. Robią tu barzo bogaty dla Króla pawilon 75. ſtop w górę maiący, a 30 ſzerokości, który w przytomności ſamego Króla, na okręcie *le Patriot* będzie rozpięty. Robią także mnieyſze pawilony na pomnieyſze ſtatki, które w przyſzły poniedziałek pocztą do *Cherbourg* będą poſłane. Pawilon Królewſki ieſt zrobiony z małego greuyturu, maiący na ſobie złotem aſtowane lilie, y dwóch Aniołkow, którzy utrzymuią herby *Francuſkie*.

Z Paryża dnia 16. Czerwca.

Dnia wczorayſzego Hrabia *de Caglioſtro* z małżonką ſwoią z *Paſſi* wyiechał do *Anglii*. Jeſt to rzecz prawdziwa, że był tam wielki ziad, złożony z wielu dyſtyngwowanych oſob zdiętych ciekawością widzenia go. Wſzyſtkich to zadziwia, zkąd on przy tak wielkiey rozrzutności tak znaczne zbiera bogaćtwa. Stoł iego w *Paſſi* każdego dnia był barzo liczny y z wybornym guſtem. Panna *Oliva*, którey on darował ſto *Luidorow*, y owa przez Adwokata od śmierci uwolniona dziewczyna *Salmon*, znaydował ſię także u iego ſtołu, y tey oſtatniey dał 50. *Luidorow* Słowem mówiąc cała wieś *Paſſi* doznała iego hoyności y wſpaniałości.

Z Holandyi dnia 17. Czerwca.

Oprocz handlownego traktatu, który *Anglia* ſtara ſię do ſkutku przywieść z *Francyą*, iak ſłychać, Miniſter *Angielſki* Kawaler *de Keith*, rezyduiący w *Wiedniu*, ma mieć zlecenie zawrzeć traktat handlowny między *Anglią* y *Auſtryą*.